

EULÀLIA ANTONÉS
LLUÏSA BELTRAN

ÀNGELS ARNAUS
ANNA CARRO

LLENGUATGE MUSICAL

GRAU MITJÀ

2

diàula

DINSIC
Publicacions Musicals

LLENGUATGE MUSICAL 2

Disseny coberta i il·lustracions: SIMBIOSI Serveis Integrals de Comunicació

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

1a edició: juny 94

6a reimpressió: juliol 2006

© Eulàlia Antonés i Grau i Àngels Arnaus i Puerto

Coediten: DINSIC Publicacions Musicals, S.L. - Santa Anna 10 E 3 - 08002 Barcelona
Diaula - Ballester, 45 - 08023 Barcelona

Imprès a: BALMES, Servei Integral de Fabricació del Llibre
Av. Barcelona, 260, polígon industrial El Plà, 08750-Molins de Rei

Dipòsit Legal: B-28.119-2003

ISBN: 84-86949-30-0

ISMN: M-69210-126-0

Distribueix : DINSIC Publicacions Musicals, S.L.
Santa Anna, 10 E 3 - 08002 Barcelona
tel. 93 3180605 - fax 93 4120501
<http://www.dinsic.es>
<http://www.dinsic.com>
e-mail: dinsic@dinsic.com

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresa la reprografia i el tractament informàtic, així com la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigurosament prohibides sense l'autorització expressa de l'editor o entitat delegada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Llibre homologat pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya segons resolució publicada al DOG 1947 del 14 de setembre de 1994.

ALS PROFESSORS

En el llenguatge musical hi trobem la voluntat d'integrar tots els elements musicals que permeten afavorir una pràctica musical tant individual com col·lectiva dins d'un entorn rigorós, creatiu i lúdic. Cal treballar totes les habilitats tècniques que configuren el llenguatge musical dins un bloc on cada aspecte segueixi un ritme d'assimilació progressiu, buscant sempre l'aplicació immediata en un context musical.

El primer bloc del llibre, fins a la pàg. 13, correspon a un espai de repàs del programa del curs anterior.

COMENTARI SOBRE ELS DIFERENTS APARTATS.

RITME Figures noves: ♪ ♪, ♪ ♪, ♪ ♪, ♪ ♪, ♪ ♪, ♪ ♪, ♪ ♪, ♪ ♪
i diferents combinacions amb lligadures.

Proposem diverses formes de treball per a l'apartat rítmic:

La lectura rítmica anirà sempre precedida de la improvisació melòdica, que ens permetrà un treball sensorial sobre la figura que volem presentar.

Lectura rítmica pròpiament dita sobre la síl·laba "la" per assegurar la fórmula proposada.

Polirítmies a 2 veus individuals per treballar la coordinació i independència de braços.

Polirítmies en grup, per treballar la lectura a 2 veus.

Acompanyament rítmic de melodies.

Dictats rítmics: reconeixement de fórmules interpretades pel professor, extrets de cançons conegudes o d'obres enregistrades.

Reconeixement de les fórmules rítmiques de la polca i la masurca.

Combinacions de melodia i ritme en un mateix discurs monòdic.

Utilització d'instruments de percussió de so indeterminat de placa, i dels instruments dels alumnes.

Treball de pulsació interior.

EDUCACIÓ DE L'OÏDA

Treball melòdic	<p>Nous intervals melòdics: 5a, 8a, 4a, 6a i 7a de l'escala natural.</p> <p>Cançons per memoritzar associades a un interval determinat.</p> <p>To i semitò. Sostingut i bemoll (semitò cromàtic i brodadura).</p> <p>Progressions.</p> <p>Reconeixement dels intervals treballats.</p> <p>Dictats a partir de fragments interpretats pel professor, completant melodies conegudes o a partir d'obres enregistrades.</p> <p>El procés metodològic del dictat escrit consistirà a escoltar un fragment curt dues vegades, reproduir-lo cantant, tornar-lo a escoltar i escriure'l.</p>
Treball harmònic	<p>Reconeixement dels intervals treballats a partir de la sonoritat del mateix interval o de la comparació amb els presentats anteriorment.</p>

Treball tímbric	Reconeixement de les veus i dels instruments.
Treball estructural	Reconeixement auditiu de formes elementals: minuet, polca, masurca i vals.

IMPROVISACIÓ

Melòdica	Combinació lliure dels sons presentats utilitzant intervals determinats sobre un ritme donat, amb o sense el nom de les notes. Finals suspensius i conclusius
Rítmica	Sobre la base de les figures conegudes. Rondó rítmic sobre un nombre determinat de pulsacions o compassos.

COMPOSICIÓ

Creació de petits fragments musicals amb tots els elements coneguts. És molt important que els alumnes sàpiguen cantar les seves pròpies composicions.

TRANSPORT

Continuació del treball dels cursos anterior, a partir de cançons conegudes.
Transport escrit.

EDUCACIÓ DE LA VEU CANT CORAL

Treball meticulós i atent de la col·locació de la veu, així com de la interpretació de conjunt, a partir del repertori proposat.

AUDICIÓ

Continuació del treball de reconeixement tímbric dels instruments de l'orquestra simfònica.
Agrupacions: duo, trio i quartet.
Formes: minuet, polca, masurca i vals.
Incorporació de mots indicatius de "tempo" i dinàmica.
Reconeixement auditiu d'obres escoltades el curs anterior.
Les obres proposades s'han d'escoltar per fragments, si cal, i unes quantes vegades en el moment de presentar-les. Anirem recordant-les al llarg del curs.

LECTURA MUSICAL

La finalitat de la lectura musical serà que l'alumne aconseguixi una bona autonomia lectora que li permeti llegir el màxim a primera vista.

El procés metodològic serà el mateix que l'iniciat en el curs anterior.

El material sonor preparat per practicar la lectura musical és fruit de la selecció del repertori coral popular català i d'arreu del món i de fragments d'obres de la literatura musical (veure índex).

El repertori proposat presenta a vegades tessitures inadequades per a l'edat dels nens, pensades, però, per habitar-los a una lectura més àmplia del pentagrama. Caldrà fer els canvis de tessitura dels passatges que ho requereixin.

També trobarem, en algun dels fragments proposats, punts de dificultat no coneguda encara pels alumnes, seleccionats, però, pel seu interès musical i didàctic. Utilitzeu-hi, puntualment, la imitació.

Cada lectura musical es practicarà marcant la pulsació amb un gest curt i precís. Una vegada la peça estigui assimilada, interpreteu-la amb pulsació interna, sense gest. Sempre que sigui possible, utilitzeu els instruments propis de cada alumne per a la pràctica de lectura musical (clarinet, flauta...).

MEMÒRIA

Com a pràctica habitual a partir de l'anàlisi, la memòria ens donarà la possibilitat de seleccionar i acumular un repertori al llarg del curs.

Les rodes de memòria intervàlica proposades a la pàg. 30 i els exercicis de memòria visual de la pàg. 31, es treballaran lentament al llarg del curs, encara que es presentin concentrats en un sol full.

ESPAI DE JOC

Amb aquest epígraf trobareu una sèrie d'activitats lligades.

M

T

Memòria i transport

L

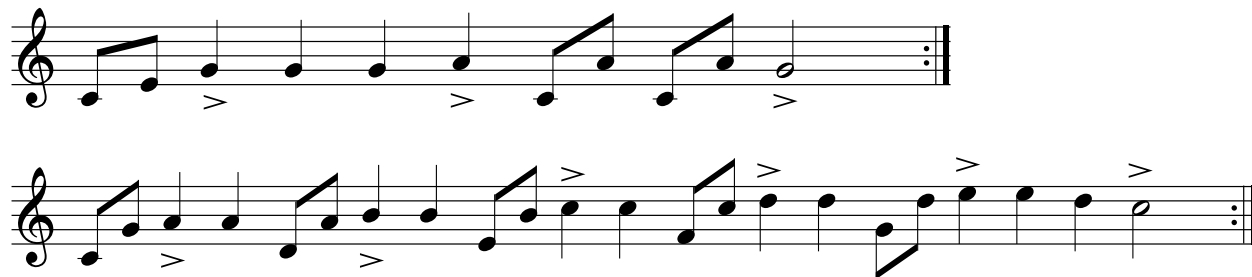
H

Lectura harmònica

Indicacions per al professor

L'INTERVAL DE SEXTA

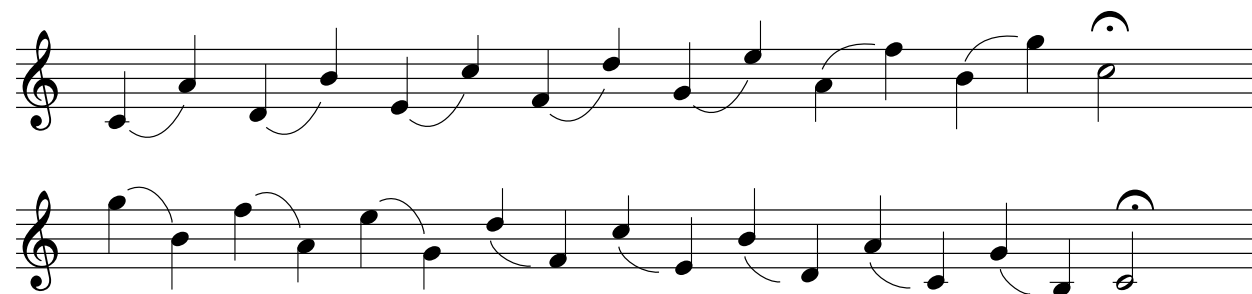
LECTURA MUSICAL

79 Lloem el senyor

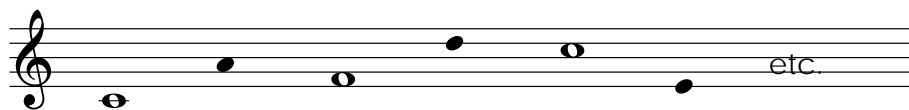
trad. alemanya
Adapt. M. Batlle

Pel cel es - tre - llat; llo - em el Se - nyor! Pels
camps de bon blat; llo - em el Se - nyor! Per l'her - ba del
prat; llo - em el Se - nyor! I pel goig de la can - çó!

PROGRESSIONS

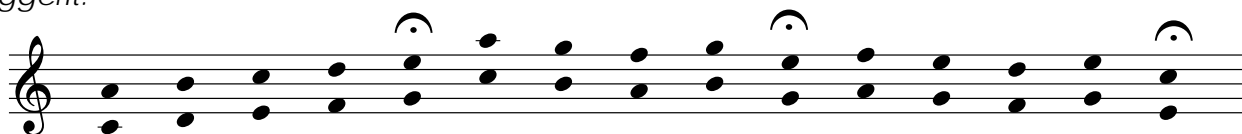
Memoritza aquesta progressió.

Un de vosaltres canta una nota i un company respon amb la 6a superior. Després feu el mateix exercici responent amb una 6a inferior. Finalment, el qui respon tria el sentit ascendent o descendent de l'interval.

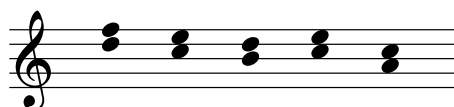
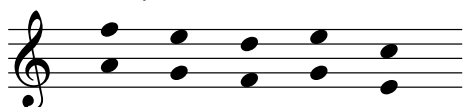
L H

Escolta aquestes sèries d'interval·ls harmònics de 6a i escriu la paraula que el seu so t'hagi suggerit.

L H

Ara escolta aquestes sèries de 6es i 3es.

Comenteu col·lectivament la diferència sonora entre una sexta i una tercera.

DICTATS HARMÒNICS

Emplena les caselles amb la indicació de 6a o 3a segons que les escoltis al piano.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

JOC MUSICAL

Compta 4 interval·ls harmònics de 6a desc.
a partir de l'interval donat i escriu-ne el resultat.

Beethoven

[illegible]

del compassos	5	al	8	<input type="text"/>
	9	al	12	<input type="text"/>
	13	al	16	<input type="text"/>

[illegible]

- 74 -

80 Petite polca

pop. austríaca

Alegre

mf

Pandereta

Caixa xinesa

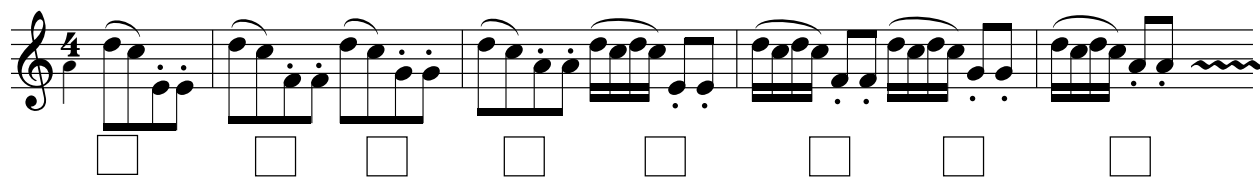
Marca amb cada una de les frases d'aquesta polca i indica si són suspensives o conclusives (S.-C.).

Quantes anacrusis hi trobes?

LECTURA MUSICAL

81 Trio amb piano núm. 23 (1r temps)

Haydn

Emplena les caselles amb l'interval melòdic que es forma entre aquestes dues notes.

82 Melodia

pop. nord-americana

Indica amb el signe les diferents frases de què consta aquesta melodia.

83 Coppelia (ballet)

Delibes

IMPROVISACIÓ RÍTMICA

Feu un rondó rítmic utilitzant les fórmules rítmiques

84 Kiri - Kirica

J. Dalcroze
J. Llongueres

mf És bas-tant di - fi - cil ki - ri, ki - ri ca ki - ri, ki - ri ca. És bas - tant di-fi - cil a la ma - mà en - ga - nyar ki - ri ki - ri ki-da ja ho sap de se-gui-da ki - ri ki - ri que jo us di - ré per què ki - ri ki - ri kiu kiu kiu kiu son dit xic tot li diu ki - ri, ki - ri, kot kot kot kot son dit xic li diu tot.

85 Simfonia núm. 1 (4t mov.)

Brahms

mf És bas-tant di - fi - cil ki - ri, ki - ri ca ki - ri, ki - ri ca. És bas - tant di-fi - cil a la ma - mà en - ga - nyar ki - ri ki - ri ki-da ja ho sap de se-gui-da ki - ri ki - ri que jo us di - ré per què ki - ri ki - ri kiu kiu kiu kiu son dit xic tot li diu ki - ri, ki - ri, kot kot kot kot son dit xic li diu tot.

86 Ària de Rinaldo

Haendel

mf És bas-tant di - fi - cil ki - ri, ki - ri ca ki - ri, ki - ri ca. És bas - tant di-fi - cil a la ma - mà en - ga - nyar ki - ri ki - ri ki-da ja ho sap de se-gui-da ki - ri ki - ri que jo us di - ré per què ki - ri ki - ri kiu kiu kiu kiu son dit xic tot li diu ki - ri, ki - ri, kot kot kot kot son dit xic li diu tot.

87 Els esclops d'en Pau

pop. catalana

Els es - clops d'en Pau fan - ga - ren Sant Jo - an. En Pe-
re li va al dar - re - ra i amb la tri - pi, tri - pi - tram, pim pam.

88 Cançó de bressol

Schubert

p

89 Dansa

pop. alsaciana

mf *p*

90 Minuet

Telemann

Aquest fragment musical correspon a un minuet.
Sabries escriure el compàs i posar-hi les línies divisòries?

AFINACIÓ

se - mi - tò se - mi - tò se - mi se - mi - tò to to to

91 Dansa russa (El trencanous)

Txaikovsky

Molt ràpid

The score for 'Dansa russa (El trencanous)' is in 2/4 time. The melody is written in a single staff with a treble clef. The percussion accompaniment consists of two staves: 'Pandereta' (snare drum) and 'Bombo' (bass drum). The melody is characterized by eighth and sixteenth notes, often beamed together. The percussion parts provide a rhythmic foundation with specific patterns of eighth and sixteenth notes.

Fes la lectura rítmica amb el nom de les notes i després escolta aquest fragment.

92

Schumann

Tranquil

The score for the piece by Schumann is in 4/4 time. It is marked 'Tranquil'. The piano accompaniment is written in two staves (treble and bass clef). The dynamics are indicated as *p* (piano), *pp* (pianissimo), and *mf* (mezzo-forte). The melody is composed of quarter and eighth notes, with some rests. The piano part features a steady accompaniment of eighth notes.

93 Allegro

Mozart

The score for the piece by Mozart is in 3/4 time. It is marked 'Allegro'. The piano accompaniment is written in two staves (treble and bass clef). The dynamics are indicated as *f* (forte), *p* (piano), and *mf* (mezzo-forte). The melody is composed of quarter and eighth notes, with some rests. The piano part features a steady accompaniment of eighth notes.

ressiu V

p

Caixa amb escombreta

p

mf

p

mf

p

Canteu aquesta cançó i toqueu l'acompanyament picant de mans molt **p** mentre un de vosaltres ho fa amb la caixa.

PAPAGENO, ELS TRES NENS, PAPAGENA II acte

Papageno és un bufó, un personatge divertit que ajuda a alliberar una dama (Pamina) del poder d'un home poderós i malvat (Sarastro).

Papageno es presenta com una estranya criatura, mig ocell, mig home, que canta amb veu de BAIX.

La partitura que us presentem és una reducció per a piano de l'original, composta per a orquestra. La veu del BAIX està escrita en el pentagrama superior en clau de fa.

Observa la constant rítmica de corxeres que acompanya la melodia i encercla els compassos que presenten aquest ritme ♩ ♩ ♩

Fes la lectura rítmica dels 8 primers compassos (introducció).

Escolta aquest fragment i després canta'l imitant-ne al màxim el moviment i l'expressió.

Molt ràpid

Papageno

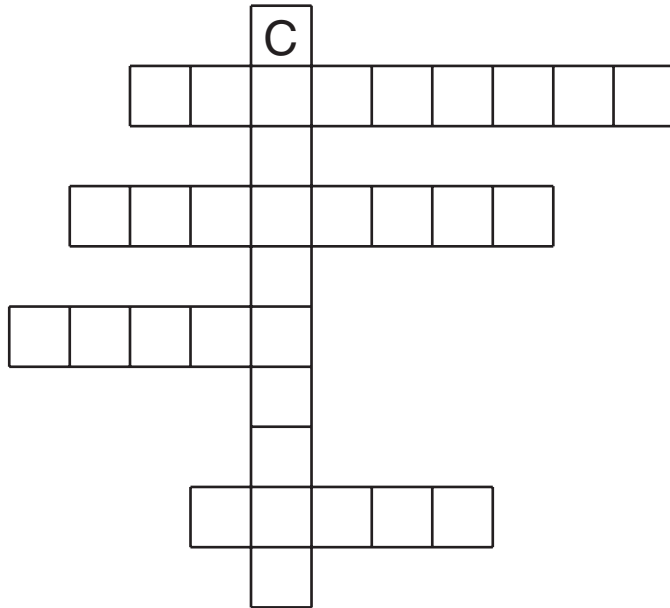
First system of a musical score. It consists of three staves: a single bass staff at the top, and a grand staff (treble and bass) below it. The bass staff contains a melodic line with eighth and quarter notes. The grand staff features a complex piano accompaniment with sixteenth-note runs in the treble and a more rhythmic bass line.

Second system of the musical score. The bass staff continues the melodic line. The grand staff shows the piano accompaniment with flowing sixteenth-note patterns in the treble and a steady bass line.

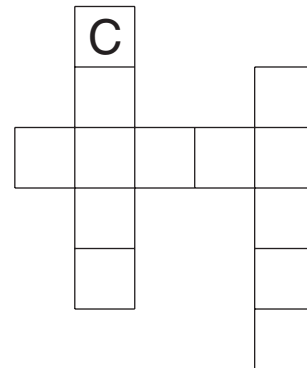
Third system of the musical score. The bass staff continues the melodic line. The grand staff continues the piano accompaniment with similar sixteenth-note textures.

Fourth system of the musical score, ending with a double bar line. The bass staff concludes the melodic phrase. The grand staff concludes the piano accompaniment with sustained chords in the bass and treble.

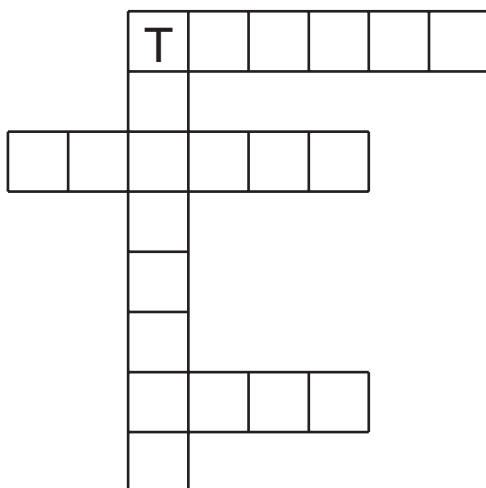
JOC D'INSTRUMENTS

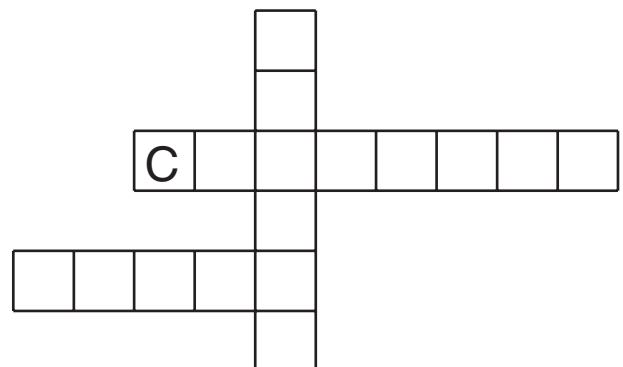
Intruments de corda

*Instruments de percussió
i de corda percudida*

Instruments de vent metall

Instruments de vent fusta

Dibuixa el teu instrument.

95 Estudi

E. Heller

96 Petita peça

Mozart

97 «Cuna» (de la Suite compostelana)

Mompou

Fragment d'una partitura per a guitarra.

Canta la melodia i fes la lectura rítmica amb el nom de les notes de l'acompanyament.

ÍNDEX

CANÇONS POPULARS CATALANES

M T	La masovera	p. 12
	Muntanyes del Canigó	p. 25
M T	Fes-te encí, fes-te enllà	p. 39
	Volta cap aquí	p. 40
	Tenc un ble	p. 40
M T	La pastoreta	p. 45
	Què hem menjat?	p. 49
	Virondom virondeta	p. 51
M T	En Pere Gallerí	p. 51
M T	Margarideta	p. 52
M T	En Patufet	p. 57
	Si fos ocellet	p. 58
	Sant Antoni va pel mar	p. 64
M T	El pare se'n va al mercat	p. 68
	El bon caçador	p. 68
	Ball del ciri	p. 68
	Ball de la cercavila	p. 69
	Els esclops d'en Pau	p. 78

CANÇONS POPULARS D'ARREU DEL MÓN

	Melodia a dues veus	Alemanya	p. 12
	El cucut	Cànon a 2 veus	p. 16
	Polca per a piano	Gran Bretanya	p. 19
	La plaça	Alemanya	p. 21
M T	L'alegre adéu-siau	Escocesa	p. 23
	a, e, i, o, u	Alemanya	p. 25
	Bosc llunyà	Francesa	p. 25
	Visca el foc	Francesa	p. 36
	La guineueta	Alemanya	p. 36
	Jack	Canadenca	p. 37
	En Jaumet	Anglesa	p. 39
	El xalet	Suïssa	p. 42
	Jamboree	Popularitzada	p. 43
	L'alegre vianant	Catalana	p. 49
	Dansa	Russa	p. 51
	Cant de muntanya	Nord-americana	p. 54
	Escolteu els nostres cants (cànon)	Anglesa	p. 58
	Cada dia surt el sol (cànon)	Hongaresa	p. 59
	Melodia	Japonesa	p. 60
	Tumbai (cànon)	Russa	p. 61
	Lloem el senyor	Alemanya	p. 72
	Petita polca	Austríaca	p. 75
	Melodia	Nord-americana	p. 76
	Dansa	Alsaciana	p. 78
	Tia ia o	Tirolesa	p. 88
	El lli	Txeca	p. 88

CANÇONS D'AUTOR

El rellotge (cànon)	K. Karow	p. 10
El concert	W. Geissler	p. 13-34-70-86
Quan vols una cosa	Z. Kodály	p. 17
Melodia	Gossec	p. 21
Melodia a dues veus	H. Lemoine	p. 28
Ressò	Küntz	p. 28
Cànon	Küntz	p. 29
El vent	Albó - Torrents	p. 34
Tinc molta pressa	M. Martenot	p. 40
Dansa russa	Steibelt	p. 46
Bells ulls (cànon)	anònim s. XVIII	p. 49
La cançó dels barrufets	Ll. Roca	p. 56
Abril, maig, juny	Z. Kodály	p. 58
Kiri - kirica	J. Dalcroze	p. 77
All my loving	Lennon - McCartney	p. 80
Grillet fredolic	Crivillé - Navarro	p. 86
Te solo adoro	L.v. Beethoven	p. 90

L' AUDICIÓ EN EL LLENGUATGE

El trencaous (marxa)	Txaikovsky	p. 11
Petita polca op. 39 núm. 2	Kabalewsky	p. 14
Marxa fúnebre	Txaikovsky	p. 20
Simfonia pastoral (3r temps)	Beethoven	p. 27
La flauta màgica. Cor (I acte)	Mozart	p. 30-31
Sonata per a piano op. 2 núm. 3 (allegro)	Beethoven	p. 41
Rondó	Mozart	p. 43
Música aquàtica. Suite núm. 1 (minuet)	Haendel	p. 47
Serenata nocturna (minuet)	Mozart	p. 53
Passeig	Prokofiev	p. 54
Sense pressa	Schumann	p. 54
Quartet op. 3 núm. 5 (serenata)	Haydn	p. 55
Cavatina	Mozart	p. 59
Minuet	Beethoven	p. 60
Masurca	Chopin	p. 61
El nen i els sortilegis (pastors)	Ravel	p. 62-63
Gavota	Mozart	p. 64
Galop per a piano op. 39 núm. 18	Kabalewsky	p. 65
Ma mère l'oye (pavana)	Ravel	p. 67
Concert per a trompeta i orquestra	Haydn	p. 69
Guillem Tell (obertura)	Rossini	p. 69
Simfonia núm. 88 (4t temps)	Haydn	p. 70
Música aquàtica. Suite núm. 3 (allegro)	Haendel	p. 71
Simfonia núm. 5 (4t temps)(c. 362)	Beethoven	p. 74
Trio amb piano núm. 23 (1r temps)	Haydn	p. 76
Coppelia	Delibes	p. 76

Simfonia núm. 1 (4t temps)	Brahms	p. 77
Ària de Rinaldo	Haendel	p. 77
Cançó de bressol	Schubert	p. 78
Minuet	Telemann	p. 78
El trencanous (dansa russa)	Txaikovsky	p. 79
Melodia a dues veus	Schumann	p. 79
Allegro	Mozart	p. 79
La flauta màgica (II acte)	Mozart	p. 81-82-83
Estudi	Heller	p. 85
Petita peça	Mozart	p. 85
Suite compostelana (Cuna)	Mompou	p. 85
Children's corner (Jumbo)	Debussy	p. 89
Presto	Scarlatti	p. 90
Òpera dels tres rals (Mack the knife)	Weill	p. 91
Obertura acadèmica	Brahms	p. 92
Els planetes (Júpiter)	Holst	p. 92
Orfeo als inferns	Offenbach	p. 93
El carnaval dels animals (tortugues)	Saint-Saëns	p. 93
Vals de l'emperador	J. Strauss II	p. 95
Concert per a dues trompetes	Vivaldi	p. 96-97